

Bijlage A - Interview met de heer Huizing (Drenthe)

Beleidsbesturing Klimaat, Omgeving en Milieu Provincie Drenthe

24 oktober 2008 om 1300h

Tijdens het interview is het beleid van de Provincie besproken aan de hand van de onderstaande, vetgedrukte onderwerpen. Bij elk onderwerp zijn een aantal vragen gesteld. Het antwoord hierop is in cursieve tekst weergegeven. Niet alle onderwerpen en vragen zijn even uitgebreid behandeld. Tevens sluiten niet alle antwoorden even goed aan op de vragen. Om deze reden is aan het slot ook een kopje 'overige' toegevoegd.

Activiteitencluster

A. Bent u bekend met het activiteitencluster?

B. Komt het – in meer of mindere mate - overeen met de manier van werken bij de Provincie Drenthe?

Drenthe hanteert met name het Programma Klimaat en Energie + Omgevingsplan als beleidsstukken t.a.v. energie. Resumerend is er in meer of mindere mate sprake van activiteiten die lijken op de activiteitencluster. Het is echter vaak niet zo zeer bewust. En vaak weinig gecoördineerd. Hier zou meer structuur in mogen komen.

C. Ziet u perspectief in het werken via een dergelijke methodiek? Waarom wel/niet?

Ja, in grote lijnen wel. Er zijn bepaalde activiteiten waar Huizing minder heil in ziet.

Multi-actor proces.

A. Is het organiseren van een multi-actor proces herkenbaar voor u? Begrijpt u de bedoeling hiervan en heeft u hier ervaring mee?

Voor adaptatie is het wel degelijk de bedoeling om een multi-actor proces op te starten

B. Heeft de organisatie van een multi-actor proces ook daadwerkelijk plaatsgevonden? En hoe heeft dit plaatsgevonden?

Er hebben rondetafel conferenties plaatsgevonden. Er zijn hierbij wetenschappers en deskundigen gevraagd om een bijdrage te leveren. Onafhankelijk van het uiteindelijke resultaat. Deze partijen staan weliswaar iets verder van het proces af, maar hebben dan ook minder belang bij de zaken.

C. Zijn er participanten uit verschillende invalshoeken en perspectieven bij elkaar gevoegd?

-

D. Wat voor achtergrond hadden deze mensen?

Het is zaak om mensen te kiezen die iets verder van het proces af staan. Iets afstandelijker waardoor emotie een minder grote rol speelt.

E. Hebben deze op persoonlijk titel deelgenomen?

Dhr. Huizing betwijfelt in hoeverre dit mogelijk is. Mensen zitten vast aan een organisatie en kunnen niet zomaar zonder last of ruggespraak spreken. Verantwoording naar organisatie is altijd nodig.

F. Is het proces gebaat bij deelname op persoonlijk titel?

Wellicht, maar wat is dan het draagvlak voor het uiteindelijke resultaat? De personen die op persoonlijk titel hebben gesproken moeten vervolgens het beleid gaan verdedigen bij hun organisatie. Willen/kunnen ze dit wel?

(Transitie)Arena

A. Heeft het vormgeven en inrichten van een transitiearena als zodanig (bewust) plaatsgevonden? Mensen, maar óók de middelen creëren.

De besluitvorming rondom het politieke proces kan gezien worden als een transitiearena. Bewoners en belanghebbenden kunnen inspreken. Deze 1^e slag heeft dus in een soort arena plaatsgevonden. Het schrijven van het programma Klimaat en Energie daarentegen volstrekt niet. Dit is door een kleine groep binnen de Provincie geschreven.

D. Zijn/waren er voldoende resources – met name financieel?

Nee, er was sprake van te weinig tijd. De insteek was wel als zodanig bedoelt, maar een gebrek aan juiste verwachting van een dergelijk proces en gebrek aan tijd heeft geresulteerd in een klassieke benadering van het programma schrijven.

B. Informatievoorziening is een belangrijk onderdeel. Ervaart u dit ook zo?

Ja. De insteek was ook van buiten naar binnen te werken. Dit is echter niet gelukt. Zodoende heeft de informatie van buiten binnen niet bereikt.

C. Zijn er problemen geweest t.a.v. de informatievoorziening? Altijd actueel etc.?

Er heeft tweemaal een informatiemiddag plaatsgevonden. Maar ook dit heeft uiteindelijk weer geresulteerd in de klassieke benadering. Reden was een tekort aan tijd en geld.

E. Is dit van belang?

Ja

F. Overige

Tijdens het schrijven aan het programma is er eigenlijk weinig tot geen sprake geweest van een 'arena'. De interne benadering had de overhand. Top down benadering werd toegepast. Helaas geen bottom up beleid. De intentie was er wel, maar bij gebrek aan resources en gebrek aan ervaring hiermee (met het opzetten van transitiearena's) is het niet gelukt.

Lange termijn perspectief

A. Was er aandacht voor het lange termijn perspectief?

Niet voldoende

B. Was er ruimte voor sectoroverstijgend denken? Ook stukken VROM en LNV?

Ja, maar hier moet ook ruimte voor zijn. Vaak kost dit ook weer meer tijd omdat bestaande beleidsdocumenten dan aangepast moeten worden.

Doelen + tussendoelen & aandacht voor ruimtelijke zaken

A. Algemeen. Herkent u – zoals omschreven in de theorie – het proces dat er van strategisch naar tactisch (moet) worden gewerkt? Gebeurt dit altijd?

-

B. Ziet u hierbij het nut in van het formuleren van tussendoelen?

-

C. Is er in het kader van Klimaat en Energie een vertaling gemaakt naar tussendoelen?

Ja, op verschillende manieren zijn tussendoelen geformuleerd. De ene keer kwam het initiatief van externe partijen. De andere keer komt het van de Provincie. Het is hierbij wel handig om aan te sluiten bij bestaande fora.

D. Is hierbij (of in dit stadium) voldoende aandacht voor ruimtelijke zaken of ruimte gerelateerde zaken?

Ja, via het omgevingsplan is zeker genoeg aandacht voor de ruimtelijke component.

E. Is er voldoende oog voor de interne samenhang van ruimtelijke zaken?

-

F. Overige

Drenthe is een relatief kleine Provincie. Het vergemakkelijkt het overleg tussen de afdelingen wel. Daarom is ook de samenhang tussen Klimaat en Energie en het Omgevingsplan duidelijk aanwezig. De mogelijke consequenties van de energietransitie op de ruimte worden dan ook volmondig erkend.

Scenario's

A. Is er gebruik gemaakt van verschillende scenario's? Waarom wel/niet?

Nee, er is niet of nauwelijks ruimte geweest voor scenario's. Ook dit had weer te maken met gebrek aan tijd en resources. Daarnaast ook het gebrek aan ervaring hiermee. Het ligt ook aan de cultuur binnen de Provincie Drenthe. Meer gericht op pragmatisme dan op het opstellen van verschillende scenario's etc.

B. Zijn deze scenario's voldoende vanuit het ruimtelijk perspectief opgesteld?

-

C. Is bij het vaststellen van de scenario's in voldoende mate rekening gehouden met de consequenties en implicaties voor de ruimte?

D. Overige

Door middel van scenario's kunnen beoordelingskaders worden opgesteld. Dit is vooral financieel van belang. Bij het maken van toekomstige afwegingen tussen energie en milieu en de daarbij horende financiële consequenties zal er dus een kader moeten zijn. Maar door het ontbreken van scenario's is dit lastig.

Draagvlak

A. Is er in dit stadium gewerkt aan het creëren van draagvlak?

Ja, door middel van het stimuleren van financiële instrumenten en het creëren van coalities. Ditzelfde geldt voor bestaande technieken en mogelijkheden. Het beleid is dan ook meer gericht op het uitrollen van succesvolle recepten. Bijvoorbeeld het CO2 reductie principe – het bedrijfsleven moet dit oppakken. Een collectieve benadering is hierbij van belang.

B. Hoe heeft dit vorm gekregen? Burgers, bedrijfsleven, politiek, ngo's etc.

Het is een andere benadering. Het komt neer op het meer opzoeken van andere partijen. De provincie is meer bewust van de noodzaak om te investeren in contacten met andere partijen.

Ontwikkeling van nieuwe instrumenten

A. Er zijn nieuwe instrumenten ontwikkeld i.h.k.v. Klimaat en Energie beleid? Zoals MKBA, Revolving Funds, duurzaamheidseffectrapportage, klimaatatlas etc. Waarom?

-

B. Kunt u meer vertellen over de instrumenten die de Provincie Drenthe gebruikt in de energietransitie? Financieel, juridisch...

Er zijn sowieso te weinig instrumenten voorhanden om te sturen als provincie. Er wordt voornamelijk gezocht naar financiële instrumenten. Hierbij wordt ook het contact met rijksoverheid gezocht.

C. Zijn deze specifiek gericht op het bevorderen van de implementatie van de ruimtelijke component in de energietransitie?

-

D. Of zijn er ruimtelijke randvoorwaarden geformuleerd? M.b.t. kwaliteit e.d.?

In het omgevingsplan is ruimte voor ruimtelijke zaken. Hierin worden duidelijke randvoorwaarden gesteld. Waarbinnen de afweging tussen verschillende belangen (energie en ruimte) mogelijk wordt.

E. Overige

De EPC is een duidelijk voorbeeld. Hierbij is contact met corporaties van groot belang. Lastig om hier ook weer de juiste vorm te vinden. Het is een zoek- en leerproces.

Pilot projecten/transitie experimenten

A. Is er in Drenthe sprake van het opzetten en uitvoeren van transitie-experimenten? Waarom wordt hier mee gewerkt?

-

B. Zijn hier al eerste resultaten van bekend? Zijn dit bemoedigende resultaten?

-

C. Wat is de ervaring tot dusver om met bepaalde pilot-projecten te werken?

-
D. Wat kunt u hierbij zeggen over draagvlak en participatie? Hoe heeft dit plaatsgevonden in Drenthe?

-
E. Welke partijen zijn hierbij betrokken?

-
F. Welke do's en don'ts zijn hier bij te noemen?

Evaluatie

A. Hoe vindt evaluatie plaats bij de Provincie Drenthe t.a.v. het programma Klimaat en Energie?

Nota Energiek Drenthe is de voorloper van het Programma Klimaat en Energie. Hier vindt wel degelijk evaluatie over plaats. Door het betrekken van de nodige partijen door middel van het afnemen van interviews moet er een beeld ontstaan van de succes en faalfactoren uit het programma Energiek Drenthe.

B. Welke groepen worden hier bij betrokken?

In principe alle grote partijen en organisaties die een rol spelen in het omgevingsbeleid van de Provincie Drenthe.

C. Is hier specifiek aandacht voor de ruimtelijke consequenties?

Er is voornamelijk aandacht voor de Provincie als. Wat waren de wederzijdse verwachtingen bij de participanten?

-
D. Overige

Het is wel nodig om te melden dat de evaluatie plaatsvindt na het opstellen van het programma Klimaat en Energie. Dit is natuurlijk niet handig. Het zou een begin kunnen zijn van een nieuwe cyclus, maar dit is niet gelukt.

10. (Proces)Vervolg – creëren van nieuwe transitieronde

A. Is hier in Drenthe al ervaring mee?

-
B. Zo ja, hoe heeft deze nieuwe ronde vorm gekregen?

Overige

Het belang van de ruimtelijke component tijdens de energietransitie wordt onderkend. Het Omgevingsplan is hierin leidend. Hier worden de ruimtelijke kaders gesteld. Veel affiniteit voor de leefomgeving. Er worden dus wel degelijk ruimtelijke eisen gesteld aan de manier van energieopwekking. Door middel van wet®elgeving met name ten aanzien van het landelijke gebied.

Vanuit omgevingskwaliteit wordt er geredeneerd naar het energieaspect.

Energie en Klimaat en Omgevingsplan zijn interactieve beleidsdoelen. Er vindt op dit vlak veel uitwisseling plaats.

Bij de uitvoering van projecten wordt er minder via arena's gewerkt. Aan de andere kant kun je ook wel weer spreken van arena's, maar in een andere vorm. Er is sprake van andere actoren en een andere insteek. Wederom niet zozeer gestructureerd, maar gewoon gedaan. Het vinden van de juiste benadering bij het opstellen van een arena is lastig. Wie benader je wel in welk stadium en wie niet. Ook de rol van de Provincie is daarin een lastige. Aanjagen en faciliteren van andere partijen is het uitgangspunt. Dit is een nieuwe benadering voor de Provincie. Bij voorkeur doet de provincie meer en meer op gelijke voet, maar af en toe is, vooral bij lastige en complexe zaken, ook regie en coördinatie nodig. De juiste balans hierin is lastig.

Bijlage B - Interview de heer Swaving (Groningen)

Programmamanager Energie Provincie Groningen

19 november 2008 om 1300h

Tijdens het interview is het beleid van de Provincie besproken aan de hand van de onderstaande, vetgedrukte onderwerpen. Bij elk onderwerp zijn een aantal vragen gesteld. Het antwoord hierop is in cursieve tekst weergegeven. Niet alle onderwerpen en vragen zijn even uitgebreid behandeld. Tevens sluiten niet alle antwoorden even goed aan op de vragen. Om deze reden is aan het slot ook een kopje 'overige' toegevoegd.

Activiteitencluster

A. Bent u bekend met het activiteitencluster?

De heer Swaving is bekend met de theorie van transitie management het wordt in de praktijk echter niet heel veel gebruikt.

B. Komt het – in meer of mindere mate - overeen met de manier van werken bij de Provincie Groningen?

-

C. Ziet u perspectief in het werken via een dergelijke methodiek? Waarom wel/niet?

Volgens de heer Swaving zijn er drie punten die het doorzetten van een transitie bemoeilijkt. Dit zijn: 1) herverdeling van macht. Voor bedrijven is dit een heikel punt doordat ze de comfort zone moeten verlaten. 2) dissymmetrie of informatie. De informatiecomponent is erg belangrijk. Niet iedereen heeft toegang of het overzicht tot alle informatie. 3) Discount of the future. Korte termijn denken ten faveure van lange termijn perspectief. Deze psychologische punten komt de Provincie in haar werkzaamheden regelmatig tegen. Dit wordt zo ervaren in haar dagelijkse bezigheden. Hieruit blijkt ook weer dat de informatiecomponent en het betrekken van relevante actoren erg belangrijk is.

Multiactor proces.

A. Is het organiseren van een multi-actor proces herkenbaar voor u? Begrijpt u de bedoeling hiervan en heeft u hier ervaring mee?

In fase 1 van het nieuwe omgevingsplan is hier mee gewerkt. Het is wel goed om op te merken dat er altijd gewerkt wordt aan continuïteit van beleid. Bij het herschrijven van een beleids- of visiedocument zal er bij wijze van spreken 70% gebaseerd zijn op het oude stuk waarbij 30% veranderbaar is.

B. Heeft de organisatie van een multi-actor proces ook daadwerkelijk plaatsgevonden? En hoe heeft dit plaatsgevonden?

Bij het opstellen van het Provinciaal Omgevingsplan is er in de 1^e fase geluisterd naar instellingen, organisaties, bedrijven, belangengroeperingen en bewoners. Dit is

bewust gedaan. Vervolgens is op basis hiervan gewerkt aan fase 2 – het updaten van het POP.

C. Zijn er participanten uit verschillende invalshoeken en perspectieven bij elkaar gevoegd?

-

D. Wat voor achtergrond hadden deze mensen?

-

E. Hebben deze op persoonlijk titel deelgenomen?

-

F. Is het proces gebaat bij deelname op persoonlijk titel?

-

(Transitie)Arena

A. Heeft het vormgeven en inrichten van een transitiearena als zodanig (bewust) plaatsgevonden? Mensen, maar óók de middelen creëren.

Er zijn in fase 1 brainstormsessies, themadagen georganiseerd met relevante partijen. Deze uitgebreide interactie met actoren heeft op zowel thematische als programmatische basis plaatsgevonden. Het is belangrijk om hier niet te hoge verwachten van te hebben.

D. Zijn/waren er voldoende resources – met name financieel?

Ja

B. Informatievoorziening is een belangrijk onderdeel. Ervaart u dit ook zo?

-

C. Zijn er problemen geweest t.a.v. de informatievoorziening? Altijd actueel etc.?

Dissymmetrie of information. In het onderdeel 'gebouwde omgeving' is dit duidelijk te zien. Het is van belang om een juiste informatievoorziening te realiseren. Andere partijen dienen hierin meegenomen te worden (denk aan installateur, woningcorporatie, aannemer, architect etc).

E. Is dit van belang?

Ja

Lange termijn perspectief

- A. Was er aandacht voor het lange termijn perspectief?

-

- B. Was er ruimte voor sectoroverstijgend denken? Ook stukken VROM en LNV?

-

Doelen + tussendoelen & aandacht voor ruimtelijke zaken'

A. Algemeen. Herkent u – zoals omschreven in de theorie – het proces dat er van strategisch naar tactisch (moet) worden gewerkt? Gebeurt dit altijd?

In het Energieakkoord zijn hele concrete doelen gesteld. Voor 2011 moeten er resultaten zijn behaald. Ditzelfde geldt bijvoorbeeld voor het '100.000 voertuigen plan'. Dus ja, er wordt met tussendoelen gewerkt.

B. Ziet u hierbij het nut in van het formuleren van tussendoelen?

Ja, het wordt dus veel toegepast in beleid van provincie Groningen.

C. Is er in het kader van Energie een vertaling gemaakt naar tussendoelen?

In POP is er ruimte voor aanpassingen. Het document kent een lang traject om op te stellen en dient hierom ook enigszins flexibel te zijn. Elke vier jaar een nieuw POP schrijven is niet wenselijk. Daarom is er in het POP ruimte voor enig bijstellen van de tussendoelen.

D. Is hierbij (of in dit stadium) voldoende aandacht voor ruimtelijke zaken of ruimte gerelateerde zaken?

In het POP is uiteindelijk niet heel veel ruimte voor de ruimtelijke component. POP is dus wat dat betreft niet helemaal klimaatbestendig. Er was eerder wel de intentie om met klimaatatlas kaarten te werken, maar dit is om onduidelijke redenen niet gebeurd. In deze atlaskaarten wordt wel heel duidelijk de link gelegd met energie (potentie) en ruimte.

E. Is er voldoende oog voor de interne samenhang van ruimtelijke zaken?

-

Scenario's

A. Is er gebruik gemaakt van verschillende scenario's? Waarom wel/niet?

Weinig. Er is wel een analyse gemaakt van potentiële energiekaarten. Hier is uiteindelijk weinig mee gebeurd. Dit is jammer. In het POP is hier dus niet heel veel mee gedaan. Met betrekking tot de component water is er echter wel weer meer rekening gehouden met scenario's.

B. Zijn deze scenario's voldoende vanuit het ruimtelijk perspectief opgesteld?

-

C. Is bij het vaststellen van de scenario's in voldoende mate rekening gehouden met de consequenties en implicaties voor de ruimte?

Vooral water en modelling. Er is ten aanzien van energie en ruimte weinig met modellen gewerkt. Het adaptatie beleid heeft nog wel wat met scenario's gewerkt. Wat betekenen ontwikkelingen voor de lange termijn? Mitigatie heeft hier geen aandacht voor. In het POP zijn door omstandigheden weinig modellen en scenario's meegenomen.

Draagvlak

A. Is er in dit stadium gewerkt aan het creëren van draagvlak?

-

B. Hoe heeft dit vorm gekregen? Burgers, bedrijfsleven, politiek, ngo's etc.

-

Ontwikkeling van nieuwe instrumenten

A. Zijn er nieuwe instrumenten ontwikkeld i.h.k.v. energie beleid?

Er zijn nieuwe instrumenten ontwikkeld. Met name voor het thema energie.

B. Kunt u meer vertellen over de instrumenten die de Provincie Groningen gebruikt in de energietransitie? Financieel, juridisch...

Er zijn vooral ondersteunende instrumenten ontwikkeld. Ook instrumenten die gericht zijn op de procesmatige facetten van beleidsuitvoering.

C. Zijn deze specifiek gericht op het bevorderen van de implementatie van de ruimtelijke component in de energietransitie?

De instrumenten hebben weinig oog voor de component ruimte.

D. Of zijn er ruimtelijke randvoorwaarden geformuleerd? M.b.t. kwaliteit e.d.?

Ja, er worden wel ruimtelijke randvoorwaarden gecreëerd. Denk hier bijvoorbeeld aan windmolens (onder 15 meter wordt toegestaan) wat heel bewust beleid is. Daarbij is ook t.a.v. biomassa een checklist opgesteld waar aan voldaan moet worden. Ruimtelijke consequenties krijgen hier een plaats.

E. Overige

Er zijn wel bepalingen in de verordening POP waar gemeenten worden verplicht om bij bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen de energiecomponent te betrekken bij de planvorming. Om bijvoorbeeld cascadering te stimuleren.

Bij glastuinbouw is hetzelfde te zien. Ook hier zijn er randvoorwaarden gecreëerd om de lichtvervuiling tegen te gaan. Niet op alle locaties kan zomaar gebouwd worden. Er wordt hier een afweging gemaakt tussen ruimtelijke en economische component.

Pilot projecten/transitie experimenten

A. Er is in Groningen sprake van het opzetten en uitvoeren van transitie-experimenten, juist? Waarom wordt hier mee gewerkt?

Meerstad kan wel gezien worden als interessante ontwikkeling. Hier wordt geprobeerd om energie te integreren in woningbouw. Zowel bij locatiebepalingen als woningen is er aandacht voor. EPL en VPL (verkeersprestatie lokaal niveau). Energie, tijd en ruimte zijn van belang. Fasering van bouw en ontwikkeling heeft bijvoorbeeld consequenties voor het milieubewustzijn van de bewoners.

B. Zijn hier al eerste resultaten van bekend? Zijn dit bemoedigende resultaten?

-

C. Wat is de ervaring tot dusver om met bepaalde pilot-projecten te werken?

-

D. Wat kunt u hierbij zeggen over draagvlak en participatie? Hoe heeft dit plaatsgevonden in Groningen?

-

E. Welke partijen zijn hierbij betrokken?

-
F. Welke do's en don'ts zijn hier bij te noemen?

-
Evaluatie

A. Hoe vindt evaluatie plaats bij de Provincie Groningen t.a.v. het programma Energie?

Op het gebied van energie is een nulmeting gedaan. Dit is op verschillende domeinen gedaan. CO2 service punt Noord Holland is hier leidend in geweest. Tot nu toe is het echter vooral vinkjes zetten bij de beleidsdoelen, waarbij niet gekeken wordt naar het waarom. Afweging wordt niet gemaakt. Daarbij is ook een speciale blik naar de ruimtelijke component niet aanwezig.

B. Welke groepen worden hier bij betrokken?

-
C. Is hier specifiek aandacht voor de ruimtelijke consequenties?

Nee. 'Voor de wind gaan' is een project waarbij windmolens lager dan 15 meter gebouwd mogen worden. Bij deze evaluatie zijn automatisch ruimtelijke zaken betrokken (als horizonvervuiling e.d.).

D. Overige

Het aspect monitoring is onderbelicht bij de provincie Groningen. Enerzijds omdat het veel tijd, capaciteit e.d. vraagt. Anderzijds omdat het confronterend kan zijn voor beleidsmakers en uitvoerders. Dit kan absoluut beter.

(Proces)Vervolg – creëren van nieuwe transitieronde

A. Is hier in Groningen al ervaring mee?

-
B. Zo ja, hoe heeft deze nieuwe ronde vorm gekregen?

-
Overige

In het keuzedocument POP is een groot deel (30%) nieuw beleid bepaalt. Hierin wordt in verschillende ronden van breed naar specifiek gewerkt.

Het programma document Energie is voornamelijk intern gericht. Het is geen beleidsmatig document. In plaats daarvan moet vooral naar het POP gekeken worden. Met name de hoofdstukken over Klimaat en Energie.

In het beleid van Groningen is sprake van 2 sporen. Economische (ondernemend Groningen) en milieu (schoon en veilig). Dit gaat goed samen ook al is er wel eens een belangenafweging nodig.

Energy Valley is flink gegroeid. De duurzaamheidpeiler was voorheen ondergesneeuwd, maar is tegenwoordig volwassen geworden. Prominenter aanwezig naast de andere 2 peilers. Te weten energiebesparing industrie en woningbouw. Op een programmatische basis worden de speerpunten verder en verder uitgewerkt.

Er wordt dus een consistent beleid gevoerd van meer dan 10 jaar. Groningen gaat dus niet blind mee in de hype. Wel is de personele bezetting in de afgelopen jaren uitgebreid van 2 naar 10 mensen. Sinds vorig jaar is er tevens een programmamanager Energie aangesteld. Hierin is nog steeds sprake van een economische en meer op milieu georiënteerde peiler. In het POP is het energieakkoord leidend. Er is hier weinig oog voor de ruimtelijke component.

Bijlage C - Interview met de heer Brouwer (Fryslân)

Coördinator Duurzame Energie Provincie Fryslân

21 november 2008 om 1400h

Tijdens het interview is het beleid van de Provincie besproken aan de hand van de onderstaande, vetgedrukte onderwerpen. Bij elk onderwerp zijn een aantal vragen gesteld. Het antwoord hierop is in cursieve tekst weergegeven. Niet alle onderwerpen en vragen zijn even uitgebreid behandeld. Tevens sluiten niet alle antwoorden even goed aan op de vragen. Om deze reden is aan het slot ook een kopje 'overige' toegevoegd.

Activiteitencluster

A. Bent u bekend met het activiteitencluster?

Ja, bekend met het concept.

B. Komt het – in meer of mindere mate - overeen met de manier van werken bij de Provincie Fryslan?

In Fryslân wordt over het algemeen vanuit een praktische benadering gewerkt. De programma's worden dan ook vooral heel praktisch ingevuld. Er is minder aandacht voor beleidsvorming en uitgebreide uitwerking op papier. Ideeën zijn er wel, maar uitvoering komt niet vaak op papier. Het Energieakkoord NN is de bijbel voor Fryslân. Dit is leidend. Er is daarbij weinig aandacht voor een energietransitie gerichte werkwijze.

C. Ziet u perspectief in het werken via een dergelijke methodiek? Waarom wel/niet?

Hier is een cultuuromslag voor benodigd. Enthousiasme is er, maar werkwijze veelal gebaseerd op kleine projecten. Dit wordt lang niet altijd vertaald in integrale aanpak en blijft steken op projectmatige werkwijze. Hier moet nog een slag worden gemaakt.

Multi-actor proces

A. Is het organiseren van een multi-actor proces herkenbaar voor u? Begrijpt u de bedoeling hiervan en heeft u hier ervaring mee?

Vanuit het Ground for Change project is er begonnen met het werken vanuit Charettes. Dit bevalt goed. Ten aanzien van energie wordt er vooral gewerkt vanuit concrete projecten. Moet meer verbreding in aanpak komen. Denk hierbij aan een parapluconstructie.

B. Heeft de organisatie van een multi-actor proces ook daadwerkelijk plaatsgevonden? En hoe heeft dit plaatsgevonden?

-

C. Zijn er participanten uit verschillende invalshoeken en perspectieven bij elkaar gevoegd?

Het is zaak om spannende partijen bij elkaar te zetten in een dergelijk proces. Het is vooral belangrijk om ook marktpartijen te betrekken. Deze zijn onmisbaar in uitvoering en realisatie van de plannen.

D. Wat voor achtergrond hadden deze mensen?

-

E. Hebben deze op persoonlijk titel deelgenomen?

-

F. Is het proces gebaat bij deelname op persoonlijk titel?

-

(Transitie)Arena

A. Heeft het vormgeven en inrichten van een transitiearena als zodanig (bewust) plaatsgevonden? Mensen, maar óók de middelen creëren.

In Fryslân wordt er gesproken over dansvloeren. Of brainstormsessies. Door met mensen/stakeholders te praten ontstaat beleid.

B. Informatievoorziening is een belangrijk onderdeel. Ervaart u dit ook zo?

-

C. Zijn er problemen geweest t.a.v. de informatievoorziening? Altijd actueel etc.?

-

D. Zijn/waren er voldoende resources – met name financieel?

Dit hoeft niet veel te kosten. Met het huren van een simpele ruimte ben je al een heel eind. Weinig resources nodig. Het is hierbij wel interessant om verschillende partijen bij elkaar te zetten.

E. Is dit van belang?

Ja

F. Overige

Lange tijd is er in Fryslân gewerkt vanuit energie specifieke projecten. Langzaamaan is er meer aandacht voor een brede/integrale benadering. Dat betekent dus ook steeds meer praten met stakeholders. De overstap van project naar procesmatig werken vindt echter niet van de één op de andere dag plaats.

Lange termijn perspectief

A. Is er aandacht voor het lange termijn perspectief?

Duurzame energie; ontwikkeling van beleid vooral reactief van aard. Daarom vooral kaders scheppen en randvoorwaarden creëren en van daaruit reageren op nieuwe ontwikkelingen. Dit is inherent aan duurzame energie. Elk jaar zijn er weer nieuwe ontwikkelingen. Er op anticiperen is eigenlijk de enige mogelijkheid. Ruimtelijke planning is daarentegen erg gericht op de lange termijn. Zie bijvoorbeeld het Streekplan.

B. Is er ruimte voor sectoroverstijgend denken? Ook stukken VROM en LNV?

-

Doelen + tussendoelen & aandacht voor ruimtelijke zaken

A. Algemeen. Herkent u – zoals omschreven in de theorie – het proces dat er van strategisch naar tactisch (moet) worden gewerkt? Gebeurt dit altijd?

Het Streekplan is kaderstellend. De ruimtelijke component is bepalend voor de lange termijn. Dit geeft een brede basis. Hier worden de specifieke energiedoelen vervolgens ingepast.

B. Ziet u hierbij het nut in van het formuleren van tussendoelen?

Ja, dit is herkenbaar. Duurzame energie is vooral reactief beleid voeren vanwege de hoge veranderlijkheid. Het is dus zeker zaak om tussendoelen te stellen. Deze tussendoelen zijn ook alleen te behalen met behulp van marktpartijen.

D. Is hierbij (of in dit stadium) voldoende aandacht voor ruimtelijke zaken of ruimte gerelateerde zaken?

Duurzaamheidsvisie is een integrale nota waarin people, planet en profit centraal staan. Hieronder vallen bijvoorbeeld het Plan van Aanpak en het beleid 'Windstreek'. Deze integrale benadering is nodig voor een brede interpretatie. Niet alleen naar bijvoorbeeld de EPC norm kijken, maar een algemene benadering. Duurzaamheid moet in alle sectoren een plek krijgen. Evenals energie.

E. Is er voldoende oog voor de interne samenhang van ruimtelijke zaken?

Eer is geen koppeling vanuit het Plan van Aanpak naar het Streekplan. Dit is absoluut een manco. Bij het beleid t.a.v. 'Windstreek' is wel duidelijk een koppeling met de ruimtelijke component.

Scenario's

A. Is er gebruik gemaakt van verschillende scenario's? Waarom wel/niet?

Niet zozeer. In het kader van Grounds for Change is gewerkt met scenario's, maar hier is uiteindelijk weinig mee gedaan. Op het gebied van watermanagement is wel duidelijk aandacht voor scenario's.

B. Zijn deze scenario's voldoende vanuit het ruimtelijk perspectief opgesteld?

-

C. Is bij het vaststellen van de scenario's in voldoende mate rekening gehouden met de consequenties en implicaties voor de ruimte?

-

Draagvlak

A. Is er in dit stadium gewerkt aan het creëren van draagvlak?

Fryslân heeft te weinig menskracht. Per thema wordt de ambitie van de provincie omschreven. Marktpartijen zijn vervolgens nodig voor de uitvoering van deze energieambities. Faciliteren en stimuleren is de nieuwe rol van de provincie. Dit is

nodig om draagvlak te verkrijgen. Cascadering is één van de uitgangspunten. Regionaal opwekken én gebruik waar mogelijk.

B. Hoe heeft dit vorm gekregen? Burgers, bedrijfsleven, politiek, ngo's etc.

-

Ontwikkeling van nieuwe instrumenten

A. Er zijn nieuwe instrumenten ontwikkeld i.h.k.v. energiebeleid? Waarom?

Er wordt geconstateerd dat regelgeving vaak belemmerend werkt. PKB Waddenzee bijvoorbeeld. Werkt belemmerend voor eilanden om energiedoelstellingen te halen. In de komende jaren vooral ook op rijksniveau werken aan het verwijderen van deze belemmeringen.

B. Kunt u meer vertellen over de instrumenten die de Provincie Fryslân gebruikt in de energietransitie? Financieel, juridisch...

Er wordt vooral gedacht aan financiële middelen. Het topzetten van een financieel fonds is nodig. Stimuleren van particuliere initiatieven. Ook vergunningen moeten makkelijker aangevraagd worden. Dit wordt langzaam gerealiseerd. De constatering is ieder geval gemaakt. Het bewustzijn is er. Nu nog de uitvoering.

Tevens is er aandacht voor cofinanciering. Bijvoorbeeld bij de renovatie van woningen. In het actieplan gebouwde omgeving wordt hier aan gewerkt. Langzaam proces, maar het bewustzijn is er inmiddels.

C. Zijn deze specifiek gericht op het bevorderen van de implementatie van de ruimtelijke component in de energietransitie?

Vanuit de afdeling economie is er oog voor het belang van een integrale benadering.

D. Of zijn er ruimtelijke randvoorwaarden geformuleerd? M.b.t. kwaliteit e.d.?

-

Pilot projecten/transitie experimenten

- A. Is er in Fryslân sprake van het opzetten en uitvoeren van transitie-experimenten? Waarom wordt hier mee gewerkt?

-

- B. Zijn hier al eerste resultaten van bekend? Zijn dit bemoedigende resultaten?

-

- C. Wat is de ervaring tot dusver om met bepaalde pilot-projecten te werken?

-

- D. Wat kunt u hierbij zeggen over draagvlak en participatie? Hoe heeft dit plaatsgevonden in Fryslân?

-

- E. Welke partijen zijn hierbij betrokken?

-

- F. Welke do's en don'ts zijn hier bij te noemen?

-

Evaluatie

A. Hoe vindt evaluatie plaats bij de Provincie Fryslân?

Evaluatie vindt automatisch plaats. Er is een automatisch actieve ontwikkeling van nieuwe doelen.

B. Welke groepen worden hier bij betrokken?

-

C. Is hier specifiek aandacht voor de ruimtelijke consequenties?

-

(Proces)Vervolg – creëren van nieuwe transitieronde

A. Is hier in Fryslân al ervaring mee?

Cyclische werkwijze vindt automatisch plaats. Komt door constante verandering van omstandigheden en tussendoelen.

B. Zo ja, hoe heeft deze nieuwe ronde vorm gekregen?

-

Overige

In het Streekplan is 'Windstreek' er bewust uitgehouden. 'Windstreek' is het beleid t.a.v. windenergie in Fryslân. Het Streekplan is voor de energiehype opgesteld en kent daarom ook maar een kleine verwijzing naar duurzame energie.

PS heeft gevraagd naar een nieuwe nota over windmolens. Indertijd dat 'Windstreek' werd opgesteld was de afweging voornamelijk gericht op het economische resultaat. De duurzaamheidsdiscussie deed niet zozeer ter zake. In het huidige windmolen plan zal een betere afweging tussen de verschillende belangen zitten.

Een Plan van Aanpak voor uitvoering van het Energieakkoord wordt geschreven. Dit is echter nog in de concept fase. Ook hier geldt dat de benadering van energie vooral economisch getint is. Duurzaamheid wordt breed geïnterpreteerd, maar economie is de basis. Van hieruit zullen ook andere belangen worden gediend.

Versterking van de hele energieketen is hierbij van belang. Vanuit een economische benadering zal er een spin-off plaatsvinden naar andere belangen. Marktontwikkeling is hierbij dan ook van groot belang.

In plaats van een projectmatige benadering zal er in de toekomst misschien iets meer gewerkt worden vanuit een programmatische benadering.